

Wlong: Eigeoverfor faa bestemte Udtalelser af den høitærede Kultusminister, at ikke alle Kjøbstæder kunne antages at kunne bære de dem paalagte Byrder, drister jeg mig ikke til at fastholde den sidste Ændring til Paragraphen, ifølge hvilken Ministeriet ikke skulde kunne nedsætte Lønnen til Kjøbstædernes Lærere. Jeg troer desuden ikke, at der kan være nogen Fare ved at indrømme Ministeriet denne Frihed, fordi det meget snart vil vise sig nødvendigt, at Kjøbstæderne maae lønne deres Lærere godt, hvis de ville beholde gode Lærere. Der er nemlig ikke faa Skolelærerkald paa Landet, som ere omtrent ligesaa godt aflagte som de bedste Skolelærerkald i Kjøbstæderne, men paa Landet leves der langt billigere end i de fleste eller alle Kjøbstæder, og der have de jo desuden Embedsjord, som ikke giver en ringe Indtægt. Naar man altsaa indrømmer Ministeriet den Frihed at kunne nedsætte Lønnen noget for de Kjøbstæder, der ikke kunne udrede denne fulde Løn, saa mener jeg ogsaa, at man maa indrømme, at de kirkelige Indtægter falde, og det af den Grund, at nemlig den vigtigste af dem, Offeret, er en bestandigt svindende Størrelse, som udredes med mere og mere Uvillie, og bliver mindre og mindre sikker. Det er derfor ogsaa for Skolelæreren en høist ubehagelig Stat at opkræve, hvilket jeg skal oplyse med et Exempel fra den By, jeg repræsenterer. Der er i det ene Hovedsogn 270 Offerpligtige; af disse udrede kun 113 frivilligt Offer, hos de 157 maa det udskrives, altsaa hos langt over Halvdelen, og for disse 157 Offerpligtige udgjør den udskrevne Sum 43 Rd. 1 Mk. 8 Sk. I hvorvel Offeret er ansat saa lavt, at det vistnok vil udgjøre den Sum, som er paaregnet, saa kan jeg dog ikke Andet end ønske, at Kjøbstædsskolelærerne maatte fritages for dette Slags Lønning. Forsaavidt som man lægger de kirkelige Indtægter til deres Løn som et hyderligere Tillæg, saa har det jo mindre at betyde, om de ikke komme ind med deres fulde Beløb, og da vil maaskee ogsaa en saadan Udskrivning af Offer kunne bortfalde.

J. F. Petersen: Naar det er sagt, at det er „sorgeligt“, at der gives Kjøbstæder, der ikke kunne lønne Skolelærerne mere an-

stændigt, saa kan man jo ogsaa sige, at det er sorgeligt, at vi have Landsfogne, der ikke kunne lønne en Skolelærer saaledes, at han kan stifte Familie; det er sorgeligt, at vi have Landcommuner, der ere saa fattige, at vi maae have en Bestemmelse som den, der staaer i Udkastets § 2 og lyder saaledes: „Derfor den nye Skole, der opføres paa Landet, paa Grund af Sognets Formuessforsætning kun beregnes paa en ugift Lærer o. s. v.“; men ved en saadan Beflagelse blive disse Communer ikke rigere; derved forandres slet ikke Forholdene til det Bedre. Forøvrigt troer jeg, at Kjøbstadbeboerne bestrebe sig for at lønne „saa anstændigt“, som Forholdene tillade; de have, saavidt jeg veed, paa mange Steder forbedret Lærernes Vilkaar, saavidt det lod sig gjøre, ved i den senere Tid at tilstaae dem Lønningstillæg. Den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavns 8de Valgkreds (Rimestad) kender vistnok temmelig uforsæntligt de bornholmske Forhold; han synes at gjøre den Slutning, at Velstanden stiger i en Commune i samme Forhold, som Folkemængden tiltager; men denne Slutning troer jeg dog ikke altid holder Stik. Jeg maa tillige gjøre den ærede Rigsdagsmand opmærksom paa, at, medens Forholdet imellem Kjøbstad og Landbefolkning i Kongeriget udenfor Bornholm, saavidt jeg erindrer, staaer som 1 til 4, saa er det derimod paa Bornholm som 1 til 2. Derved faae Kjøbstæderne der et ganske andet Bidrag at svare til Skolefonden i Forhold til Landet end Kjøbstæderne i de øvrige Landsdele; dette er en Omstændighed, som heller ikke maa oversees ved en Sag som den nærværende. Imidlertid troer jeg ikke, at man behøver at dvæle ved de bornholmske Betragtninger alene, for at godtgjøre Nødvendigheden af en Bestemmelse som den, der findes i det sidste Stykke af Udkastets § 13.

Ordføreren: Ja, mine Øttringer om Udsigten til at kunne faae Understøttelse af Skolefonden ere blevne endeel misforstaaede. Hvis jeg var enig med de foregaaende Talere i, at saa mange af vore Kjøbstæder skulde kunne have Besvær ved at udrede hvad her er foreslaaet, og som følge deraf trænge til denne Un-